

mirta špoljarić **Kvartet Albana Berga**

*"Odabrali smo naše ime kako bismo pokazali
da želimo postići ravnotežu
između romantičkoga repertoara
i sviranja suvremene glazbe"*
Thomas Kakuska

Kontinuitet glasovitog Gudačkog kvarteta Alban Berg od njegovog osnutka 1970. godine do svršetka 2008. godine održavali su violinist Günter Pichler i violončelist Valentin Erben - promjene događale su se, i to ne često, na mjestima druge violine i viole. Violist Thomas Kakuska postaje članom kvarteta 1981. godine kao jedan od najboljih i najtraženijih austrijskih violinista. Bila je to pomalo čudna odluka, no Kakuska je jednako dobro svirao i violinu i violu. Na žalost, Kakuska je 2005. godine preminuo od posljedica teške bolesti, a naslijedila ga je njegova učenica Isabel Charisius - jedina žena u povijesti Kvarteta. Kada su na početku koncertne sezone 2007./2008. objavili da će im to biti posljednja zajednička sezona, velik dio glazbenoga svijeta začudio se toj odluci. Jer, Kvartet Albana Berga držao je svoju poziciju visoko u vrhu kvartetskoga muziciranja svih tih trideset sedam godina koliko je postojao. No, ta odluka njima samima nije bila iznenadna, naime smrt Thomasa Kakuske prilično ih je sve pogodila, kako je jednom izjavio Valentin Erben. Zajedno su svirali, živjeli i proživljavali punih četvrt stoljeća, bio je to ipak trenutak za koji su predosjećali da će morati biti završetak njihovog umjetničkog puta. Stoga

su posljednju zajedničku sezonu posvetili putovanjima svijetom i oprostili se s publikom.

Težili su jedinstvenosti zvuka, uniformiranosti u smislu zadovoljavanja najviših kriterija izvedbe i poštivanja glazbenoga predloška. A to su mogli postići jedino tako da su se u potpunosti davali u zajedničkom glazbenom suživotu i slijedili istu čvrsto postavljenu ideju.

Neki kritičari znale su im spočitavati suviše intelektualan pristup interpretaciji. No, što u slučaju "Bergovaca" znači intelektualizam? Ako to podrazumijeva duboku strukturnu raščlambu djela koje izvode, dovođenje do savršenstva osnovnih preduvjeta kvalitetne izvedbe - čistoću intonacije i izražajnost (dakle, da se čuje sve što se treba čuti), te poštivanje skladateljeve ideje i duha vremena, onda "intelektualizam" Kvarteta Albana Berga ne možemo shvatiti kao ništa drugo doli vrlinu potrage za istinitosti glazbene interpretacije koja i nakon dvadeset godina jednako dobro komunicira s novim generacijama slušatelja.

**J. Haydn, W. A. Mozart, F. Schubert, J. Brahms, A. Dvoržak, A. Berg,
A. Webern, E. Urbanner**

Kvartet Albana Berga

Teldec 2564 696067(8 CD)

U godini u kojoj je Kvartet Albana Berga zaključio svoju karijeru diskografska kuća Teldec odlučila je u kompletu objaviti sve njihove snimke načinjene za ovu kuću. Rezultiralo je to respektabilnim projektom

koji dokumentira Kvartetov repertoar i razvoj od 1974. do 1979. godine, kada su napravljene ove studijske snimke. Možda u najboljem i istraživanjima najsklonijem vremenu njihova djelovanja. Komplet sadrži i jednu raritetnu snimku, a riječ je o Dvoržakovom "Gudačkom kvartetu u G-duru", op. 106, kojega je ansambl snimio jedan jedini put. Čitav komplet slijedi kronološki put skladatelja, počevši s Josephom Haydnom i njegovim kvartetima op. 74 br. 3 ("Reiterquartett") i op. 76 br. 3 ("Kaiserquartett"). Potom slijedi ciklus Mozarta, s šest "Haydnovih kvarteta", potom "Hoffmeister kvartetom" i skupinom od triju "Pruskih kvarteta". Schubert je zastupljen s "Rosamunde kvartetom" i "Gudačkim kvartetom u g-molu", slijede tri Brahmsova uradka (op. 51 br. 1 i 2, op. 67) i već spomenuta Dvoržakova skladba. A posljednji od osam kompaktnih diskova posvećen je suvremenom repertoaru, i to onome austrijske provenijencije, Bergovom "Gudačkom kvartetu", op. 3 i "Lirskoj suiti", Webernovima "Pet komada", op. 5, "Šest bagatela", op. 9 i "Gudačkom kvartetu", op. 28, dok izdanje zaključuje snimka "Trećega gudačkog kvarteta" Ericha Urbannera.

Mnoga od ovih djela bila su sastavni dio već prve koncertne sezone Kvarteta Albana Berga. A redosljed kojim su u ovome kompletu predstavljena pokazuje, kako razvoj skladateljskoga pristupa i zadanosti povijesno-glazbenoga trenutka, tako i razvoj interpretativnoga pristupa koji s velikom mjerom poštuje ova dva aspekta. Naime, od klasične "jednostavnosti" i preglednosti Haydnovih partitura napreduje se k Mozartovoj kristalnoj jasnoći i čistoći izraza prisutnoj u svakom pojedinom tonu te u skladbi kao jasnoj i zaokruženoj strukturnoj cjelini. Schubertov

izričaj donosi već značajnija harmonijska kolebanja, koja do visokog izražajnog praga iskušava Brahms. Ansambl se s lakoćom prilagođava turbulentnijim i dinamičnijim nutarnjim razvijanjima materijala i to dovodi do vrhunca u Dvoržakovom "Kvartetu".

S jednakom lakoćom "Bergovci" pristupaju interpretaciji austrijskih majstora dvanaestttonske tehnike i do krajnosti sažete glazbene misli. Osnovna kvaliteta ansamblove interpretacije, ono što leži u samoj srži njihova pristupa, jest sposobnost pronalaženja temeljne logičnosti u svakom pojedinom djelu i svakom autoru. Ne samo da partituru poznaju do najsitnijih detalja, pa te detalje vješto kombiniraju i poigravaju se s njima, njihovo razumijevanje strukture i strukturnoga tijeka čini se slušatelju kao, zapravo, jedino moguće. Do te mjere oni ulaze u interpretaciju, ali ju i iznose slušatelju kao relevantnu informaciju koju je nemoguće shvatiti i protumačiti kao nešto drugo. Dakako da je moguće, i da niti jedna interpretacija ne može biti konačno i jedino vrijedeća, no samo želim istaknuti taj izvedbeni napor koji Bergovci ulažu suočavajući se s notama na papiru. Iz žica njihovih instrumenata progovara glazba kao takva, bez primisli o ikakvom drugom, glazbi stranom, kontekstu, bez ikakvoga nametanja izvođača kao pojedinca. Oni su četiri individualca, ali istovremeno i jedan živi glazbeni organizam. Kao takve ih treba prihvatiti. I kao takve razumjeti da ništa drugo osim razilaženja nije bilo moguće. A trideset sedam godina aktivnoga djelovanja Kvarteta Albana Berga novim je naraštajima ostavilo bogatu diskografsku povijest na koju će se mnogi moći ugledati.